

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain sekä työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain sekä työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta (HE 296/2018 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- finanssineuvos Minna Liuttu, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Eva Ojala, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Hanna Tervahauta, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Tuula Alatalo, Kansaneläkelaitos
- päämatemaatikko Tapio Isolankila, Kansaneläkelaitos
- johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- työmarkkina-asioiden päällikkö Harri Hellstén, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Verohallinto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia sekä työnantajan sairausvakuutusmaksusta annettua lakia. Esityksen tavoitteena on päivittää sairausvakuutuslain työtuloja koskevat säännökset sekä selkeyttää ja yksinkertaistaa päivärahaetuuden määräytymisperusteita. Uudistukses-

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

sa on otettu huomioon mahdollisuus kansallisen tulorekisterin hyödyntämiseen päivärahaetuutta myönnettäessä.

Sairausvakuutuslain mukainen päivärahaetus sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha määräytyisivät jatkossa vakuutetun vuositulon perusteella. Vuositulo vastaisi nykyisiä määräytymisperusteita paremmin henkilön tulotasoa työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkaessa. Vuositulolla korvattaisiin nykyiset säännökset verotuksen ja esitettyjen työtulojen sekä edeltävän etuuden käyttämisestä päivärahan perusteena. Nykyisestä sairausvakuutuslain mukaisesta työtulon käsitteestä luovuttaisiin kokonaan.

Yrittäjän päivärahaetus määräytyisi jatkossa vahvistetun YEL- tai MYEL-työtulon perusteella. Yrittäjän ansiotuloa elinkeinotoiminnasta, palkkatuloa omasta yrityksestä, työkorvausta, veronalaista apurahaa ja eräitä muita sairausvakuutuslaissa tarkoitettuja tuloja ei luettaisi vuosituloon. Koska näitä tulolajeja ei enää huomioitaisi yrittäjän tuloina, ehdotetaan, että niistä ei myöskään perittäisi sairausvakuutuksen päivärahamaksua. Myös yrittäjän palkoista maksettavaan työnantajan sairausvakuutusmaksuun ehdotetaan muutoksia.

Ehdotettu muutos päivärahaetuuden ja kuntoutusrahan perustumisesta vuosituloon aiheuttaa muutoksia useissa sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain pykälissä. Pääsääntöisesti eri säännösten viittaukset työtuloon korvattaisiin vuositulolla taikka palkka- ja yrittäjätulolla asiayhteydestä ja säännöksen tarkoitukselta riippuen. Tarkoituksena on, että päivärahaetuksien ja kuntoutusrahan nykyiset ensisijaisuussäännökset ja yhteensovittu muun etuuden kanssa koskevat periaatteet säilyvät ennallaan. Päivärahaetuuden ja kuntoutusrahan perustuminen vuosituloon aiheuttaa kuitenkin joitakin välttämättömiä muutoksia myös etuuksien yhteensovittu koskevissa säännöksissä. Lisäksi muutokset edellyttävät teknisluonteisia korjauksia lakeihin.

Lisäksi sairausvakuutuksen rahoitukseen ehdotetaan tehtäväksi kilpailukykysovimuksesta johtuvat muutokset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Sairausvakuutuslain 18 luvun sairausvakuutuksen rahoitusta koskevien säännösten muutokset tulisivat kuitenkin voimaan jo 1 päivänä marraskuuta 2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa sairausvakuutuslain (1224/2004) ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten päivärahaetuksien määräytymisperusteita. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää sairausvakuutuksen rahoitusta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kannattaa esityksen tavoitteita ja pitää ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina.

Valiokunta toteaa, että kyseessä on päivärahaetuksien määräytymisen kannalta merkittävä uudistus. Sairausvakuutuslain mukainen päivärahaetus sekä Kansaneläkelaitoksen maksama kun-

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

toutusraha määräytyisivät esityksen mukaan hakijan verotuksessa todettujen työtulojen sijasta hakijan vuositulojen perusteella. Vuositulossa otettaisiin huomioon henkilön tulot etuuden alkamista edeltävien 12 kalenterikuukauden ajalta. Vuositulossa huomioitaisiin myös etuustuloa ja muun muassa kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967) mukainen sopeutumiseläke tai -raha.

Yrittäjän päivärahaetus määräytyisi ehdotuksen mukaan YEL- tai MYEL-työtulon perusteella. Vuosituloon ei otettaisi mukaan esimerkiksi yrittäjän ansiotuloa elinkeinotoiminnasta, palkkatuloa omasta yrityksestä, työkorvausta ja veronalaista apurahaa. Näistä ei myöskään perittäisi sairausvakuutuksen päivärahamaksua.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu muutos mahdollistaa työtulon arvioinnin nykyistä ajankohtaisemmilla tiedoilla, joten päivärahaetuuden määräytymisessä huomioon otettava työtulo vastaisi nykyistä paremmin henkilön tulotasoa etuuden alkaessa. Valiokunta pitää hyvänä, että päivärahaetuuden määräytyminen on ehdotuksen mukaan edelleen mahdollista kolmen kalenterikuukauden tulojen perusteella tietyissä erityistilanteissa, kuten hoitovapaalta palattaessa tai vastavalmistuneiden osalta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että esityksessä on otettu huomioon 1.1.2019 käyttöön otetun kansallisen tulorekisterin hyödyntämismahdollisuudet. Tavoitteena on, että Kansaneläkelaitos saa vuosituloon vaikuttavat tulolajit pääasiallisesti suoraan tulorekisteristä. Tulorekisterin hyödyntäminen ja nyt ehdotettavat sairausvakuutuslain muutokset selkeyttävät päivärahan määräytymisperusteita, sujuvoittavat päivärahaetuuksien käsittelyä ja vähentävät työnantajien hallinnollista taakkaa.

Esityksen mukaan muutosten tarkoituksena ei ole heikentää tai parantaa päivärahaetuuden määrää nykyisestä. Määräytymisperusteiden muuttumisen myötä päivärahaetuuden perusteeksi tuleva tulo voi kuitenkin muuttua nykyisestä, joten päivärahan määrä voi ehdotettujen muutosten johdosta olla erisuuruinen kuin voimassa olevan lainsäädännön perusteella määräytyvä päivärahan määrä. Esityksen mukaan tuloluokittain tarkasteltuna uudistus keskimäärin korottaa pienimpiä sairaus- ja vanhempainpäivärahoja ja alentaa suurimpia päivärahoja. Vaikka muutokset päivärahan määrissä ovat esityksen vaikutusarvioiden mukaan vähäisiä, valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia eri tuloluokkiin ja erityisryhmiin kuuluvien vakuutettujen päivärahan määrään seurataan.

Esityksessä ehdotetaan myös yksinkertaistettavaksi työmarkkinoiden keskusjärjestöjen vuonna 2016 solmiman kilpailukyky sopimuksen mukaista sairausvakuutuksen rahoitusosuuksia koskevaa sääntelyä. Esityksen mukaan palkansaajan rahoitusosuus työtulovakuutuksesta on 48 prosenttia ja työnantajan rahoitusosuus 52 prosenttia. Palkansaajien korkeampi rahoitusosuus työtulovakuutuksessa kompensoidaan sairaanhoitovakuutuksen rahoituksessa, jossa palkansaajien rahoitusosuutta laskettaisiin 33 prosenttiin ja valtion rahoitusosuutta nostettaisiin 67 prosenttiin.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen sairausvakuutuslakia on muutettu 1.1.2019 voimaan tullella lailla 1319/2018. Lain muutoksella nostettiin sairausvakuutuslain mukaisen vähimmäismääräisen päivärahan määrää, poistettiin vähimmäismääräisen päivärahan 55 päivän odotusaika ja mahdollistettiin vanhempainpäivärahan maksaminen täysimääräisesti kunnallisen luottamus-

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

toimen hoitamisen ajalta. Valiokunta ehdottaa muutettavaksi 1. lakiehdotuksen 7 luvun 3 §:ää ja 11 luvun 10, 11 sekä 14 §:ää niin, että niissä otettaisiin huomioon hallituksen esityksen antamisen jälkeen voimaan tulleet muutokset.

Lisäksi valiokunta ehdottaa täsmennettäväksi sairausvakuutuslain 18 luvun 13 §:n 4 momenttia niin, että siinä säädettäisiin rahoitusvastuun jakautumisesta myös niissä tilanteissa, joissa vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä vakuutetun työssäolon tai muun etuuden saamisen ajalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 296/2018 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 296/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 2 §, 8 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentti, 18 luvun 24 a § ja 19 luvun 3 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 2 § osaksi laissa 804/2008, 8 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentti laissa 912/2007, 18 luvun 24 a § laissa 925/2016 ja 19 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 513/2010,
muutetaan 7 luvun 1 ja 3 §, 8 luvun 1 a §:n 3 momentti, 6 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 2 momentti, 13 §:n 2 momentti, 11 luku, 12 luvun 4 §:n otsikko ja 2 momentti, 14 luvun 3 §, 17 luvun 3 a §:n 1 momentti, 18 luvun 9, 10, 12, 13, 15, 20—22 § ja 23 §:n 2 momentti sekä 24 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 1 § laissa 678/2014 ja 1658/2015, 3 § osaksi laissa 678/2014, 8 luvun 1 a §:n 3 momentti laissa 1228/2016, 6 § osaksi laissa 91/2016, 9 §:n 2 momentti laissa 1658/2015, 10 §:n 2 momentti laissa 1246/2010, 13 §:n 2 momentti ja 12 luvun 4 §:n 2 mo-

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

mentti laissa 1135/2017, 14 luvun 3 § osaksi laeissa 1342/2006 ja 1342/2016, 17 luvun 3 a §:n 1 momentti laissa 671/2011, 18 luvun 9 ja 10 § laissa 1256/2014, 12, 20—22 § ja 23 §:n 2 momentti laissa 1113/2005, 13 § laeissa 986/2008 ja 195/2009, 15 § laeissa 1113/5005, 1276/2006 ja 994/2008 sekä 24 § laeissa 700/2010 ja 1342/2016, sekä

lisätään 12 luvun 9 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

7 luku

Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

1 §

Oikeus sairauspäivärahaan vuositulon perusteella

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan vuositulojen perusteella, jos hänen 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen vuositulonsa ovat vähintään 1 264 euroa.

Vuositulon määrä tarkistetaan työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Jos vuositulon määrä nousee tarkistuksen yhteydessä yli täysien eurojen, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta.

3 §

Oikeus vähimmäismääräiseen päivärahaetuuteen

Vakuutetulla on oikeus saada sairauspäiväraha vähimmäismääräisen päivärahaetuuden suuruisena ~~alkaa 8 luvun 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua omavastuun jälkeen~~, jos hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan vuositulojen perusteella taikka päiväraha jäisi vähimmäismääräistä päivärahaetuutta pienemmäksi.

Vakuutetulla on oikeus saada vanhempainpäiväraha ja erityishoitoraha vähimmäismääräisen päivärahaetuuden suuruisena, jos etuus jäisi vuositulojen perusteella vähimmäismääräistä päivärahaetuutta pienemmäksi.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

1 a §

Tartuntatautipäiväraha

Jos tartuntatautipäivärahasta ei muuta erikseen säädetä, siihen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään sairauspäivärahasta. Tartuntatautipäivärahaan ei kuitenkaan sovelleta sairauspäivära-

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

haa koskevia 7 luvun 1 ja 3 §:n, tämän luvun 1, 2, 4, 4 a ja 5 a §:n, 6 §:n 2 momentin ja 7—10 §:n, 11 luvun 1, 2, 5—8 §, 10 § ja 14 §:n sekä 12 luvun 2—4, 6—8 sekä 11 ja 12 §:n säännöksiä.

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

- 1) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisesti kuntoutusrahaa;
- 2) työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa;
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain (460/2016), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016) tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetyskorvausta;
- 4) kansaneläkelain (568/2007) tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;
- 5) työeläkelakien mukaista osa-aikaeläkettä;
- 6) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 2 momentin 1 kohdan mukaista takuueläkettä;
- 7) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukaista sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Jos vakuutetun äitiysrahakausi on alkanut aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytyisaikaa, hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan kyseiseltä ajalta.

Edellä 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua eläkettä, kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin nojalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalla 68 vuotta nuoremmalla vakuutetulla on kuitenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivärahan määrä lasketaan tällöin eläkkeellä oloajan palkka- ja yrittäjätulon perusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyyssajaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden kor-

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

vaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa taikka osallistunut julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiseen palveluun tai mainitun lain 6 luvussa tarkoitettuun opiskeluun. Työkykyisyysaikaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla.

10 §

Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sairauspäiväraha määräytyy yrittäjän eläkelain mukaisen tulon perusteella siten kuin tämän lain 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Osasairauspäivärahaan ei kuitenkaan sovelleta sairauspäivärahaa koskevaa 11 luvun 8 §:ää.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

1 §

Päivärahaetuuksien määrä tulojen perusteella

Päivärahaetuuden määrä lasketaan vakuutetun 2 §:ssä tarkoitetun vuositulon perusteella.

Sairauspäivärahan määrä on 70 prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 26 898 euroa. Tämän ylittävistä osasta sairauspäivärahan määrä on 20 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta.

Vanhempainpäivärahan ja erityishoitorahan määrä on 70 prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 32 892 euroa. Tämän ylittävistä osasta 50 606 euron vuosituloon vanhempainpäivärahan ja erityishoitorahan määrä on 40 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta ja 50 606 euron ylittävistä osasta 25 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, äitiysrahan määrä on 56 ensimmäisen arkipäivän ajalta 90 prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 50 606 euroa. Tämän ylittävistä osasta äitiysrahan määrä on 32,5 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

Edellä 2—4 momentissa tarkoitettuja tulo- ja meno-rajajonoja tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Jos tulo- ja menorajat nousevat tarkistuksen yhteydessä yli täysien eurojen, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta.

2 §

Vuositulo

Vuositulolla tarkoitetaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävien 12 kalenterikuukauden aikana (tarkastelujakso) maksettua palkkatuloa, tarkastelujakson aikana voimassa olevan vakuutuksen mukaista yrittäjätuloa ja tähän aikaan kohdistuvaa työeläkelaeissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (vakuutuspalkka) sekä tarkastelujaksolle myönnettyä 5 §:n mukaista ansionmenetykskorvausta ja 6 §:n mukaisesti etuuden perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Vuositulot otetaan huomioon vain ajalta, jona henkilö on ollut tämän lain mukaisesti Suomessa vakuutettuna.

Jos vakuutettu on tarkastelujakson aikana valmistunut ammattiin, muuttanut ulkomailta Suomeen tai ollut pois työstä lapsen hoitamisen taikka asepalveluksessa tai siviilipalveluksessa olon vuoksi ja hänen 1 momentin mukaiset tulonsa työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltävää kalenterikuukautta edeltävien kolmen kalenterikuukauden aikana ovat olleet neljällä kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin tarkastelujakson tulot, määräytyy päivärahaetuus vakuutetun hakemuksesta sanottujen kolmen kalenterikuukauden tulojen mukaan. Kolmen kalenterikuukauden tulot muutetaan tällöin vuosituloksi kertomalla ne neljällä.

Ammattiin valmistumisella tarkoitetaan tutkinnon suorittamista. Lapsen hoitamisella tarkoitetaan vanhempainpäiväraha-ajan jälkeistä työstä poissaoloa alle 3-vuotiaan lapsen sekä adoptiolapsen kotihoitoon vuoksi taikka työstä poissaoloa alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen sairaanhoitoon osallistumisen vuoksi.

Asepalveluksessa tai siviilipalveluksessa ololla tarkoitetaan palveluksessa oloa asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaisen asevelvollisuuden suorittamiseksi tai siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisen siviilipalvelusvelvollisuuden täyttämiseksi sekä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista vapaaehtoista asepalvelusta.

Ulkomailta Suomeen muutolla tarkoitetaan tilannetta, kun henkilö on muuttanut Suomeen ja tullut Suomessa vakuutetuksi 1 luvun 2 §:n mukaisesti.

Jos vakuutettu tulee uudelleen työkyvyttömäksi 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa taikka erityishoitorahan maksaminen jatkuu 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin erityishoitorahaa, määräytyy etuus vähintään saman vuositulon perusteella kuin edellisellä etuusjaksolla.

3 §

Palkkatulo

Palkkatulona huomioidaan työ- tai virkasuhteen perusteella maksettu palkka ja vakuutuspalkka. Palkkatuloon rinnastetaan palkkiot, joita ei ole maksettu työ- tai virkasuhteen perusteella, mutta jotka ovat 2 momentin mukaista palkkiota tai korvausta.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

Palkkana pidetään ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksen alaista palkkaa, palkkiota ja korvausta, urheilijan palkkiota, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja mainitun lain 3 §:ssä tarkoitettua esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaista korvausta, tuloverolain (1535/1992) 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelystä saatua ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksen alaista palkkaa, vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa ja työsuhteessa saatuja palvelurahoja.

Palkkana ei kuitenkaan pidetä:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- 2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;
- 3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;
- 4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;

6) työsopimuslain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

7) työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta ja muuta vahingonkorvausta;

8) työ- tai virkasuhteeseen perustumattomia luento- ja esitelmäpalkkioita, kokouspalkkioita ja hallintoelimen jäsenyydestä saatuja palkkioita, jos palkkion perusteella ei henkilöön sovellettavien työeläkelakien mukaan tarvitse maksaa työntekijän eläkemaksua;

9) henkilöstörahastolaissa (934/2010) tarkoitettuja henkilöstörahastoeria ja niiden lisäosia, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

10) henkilöstörahastolaissa tarkoitettuja henkilöstörahastoeria ja niiden lisäosia, jotka on nostettu henkilöstörahastolain 37 §:n perusteella käteisenä rahaston sääntöjen mukaan määräytyvänä palkkiona edellyttäen, että erä on määräytynyt yrityksen kannattavuutta ja muita toiminnan tehokkuutta mittaavien tekijöiden perusteella tai viraston taikka kunnan soveltaman tulospalkkiojärjestelmän mukaisesti;

11) erä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määräytymisperusteet ovat 10 kohdan ja henkilöstörahastolain 2 §:n 2 ja 3 kohdan mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä.

Edellä 3 momentin 11 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

Kunnan eläinlääkärin tulona huomioidaan palkan lisäksi eläinlääkärin eläimen omistajilta tai haltijoilta periminä eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 19 §:ssä tarkoitettuina palkkioina mainitun lain 7 §:ssä tarkoitetun kunnan toimielimen vuosittain vahvistama rahamäärä.

Jos vakuutettu on saanut omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukaista omaishoidon hoitopalkkiota tai perhehoitolain (263/2015) mukaista hoitopalkkiota tarkastelujaksolla ja mainitun palkkion maksu jatkuu päivärahaetuuden kanssa samaan aikaan, ei palkkiota huomioida tältä ajalta vuositulossa päivärahaetuuden määrää laskettaessa.

Sen estämättä mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään, vakuutettu voi esittää palkkatulon ajalta, jolloin hän ei ole ollut Suomessa vakuutettuna. Tulon voi esittää aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ollut henkilö, joka on ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja joka on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Jos ulkomailla ansaitut tulot olisivat huomattavasti matalammat tai korkeammat kuin Suomessa vastaavassa työssä ansaittavat tulot, päivärahaetuuden perusteena käytettävät tulot voidaan arvioida vastaavasta työstä Suomessa ansaittavien tulojen mukaan ottaen huomioon sellaisen henkilön tulot, joka työskentelee Suomessa vastaavissa tehtävissä ja jolla on vakuutettuun verrattava kokemus ja pätevyys. Päivärahaetus määräytyy vakuutetun esittämän tulon perusteella soveltuvien osien siten kuin 2 §:ssä säädetään, jos vakuutetulla ei ole Suomesta 2 §:n mukaista vuosituloa.

4 §

Yrittäjätulo

Yrittäjätulona huomioidaan yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo.

Jos työtuloa on tarkastelujakson aikana muutettu, päivärahaetuuden perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

5 §

Ansionmenetykskorvaukset

Ansionmenetykskorvauksena huomioidaan vakuutetun työtapaturman tai ammattitaudin perusteella saama työtapaturmaa koskevien eri lakien mukainen ansionmenetykskorvaus, liikennevakuutuslakiin, potilasvahinkolakiin tai sotilastapaturmaa koskeviin eri lakeihin perustuva ansionmenetykskorvaus sekä tartuntatautilain mukainen tartuntatautipäiväraha.

Jos vakuutettu on saanut 1 momentin mukaista muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettua ansionmenetykskorvausta tarkastelujaksolla ja mainitun korvauksen maksu jatkuu päivärahaetuuden kanssa samaan aikaan, ei korvausta huomioida tältä ajalta vuositulossa päivärahaetuuden määrää laskettaessa.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

6 §

Etuusperusteinen tulo

Etuusperusteinen tulo lasketaan tarkastelujakson aikana saatujen seuraavien ansionmenetykskorvausten ja sosiaalietuuksien perusteella:

- 1) työttömyysturvalain mukainen työttömyysetuus;
- 2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukainen vuorottelukorvaus;
- 3) 1 luvun 4 §:n 6 kohdassa tarkoitettu päivärahaetus lukuun ottamatta tartuntatautilain mukaista tartuntatautipäivärahaa;
- 4) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain tai työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukainen kuntoutusraha tai kuntoutuskorotus;
- 5) työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke tai kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin mukainen työkyvyttömyyseläke;
- 6) takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n 1 momentin 3—5 kohdan tai 2 momentin 2 kohdan mukainen takuueläke;
- 7) aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukainen aikuiskoulutustuki;
- 8) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukainen sopeutumiseläke tai sopeutumisraha tai
- 9) opintotukilain mukainen opintoraha.

Vakuutetun saamista 1 momentin mukaisista ansiomenetykskorvauksista ja sosiaalietuuksista lasketaan etuuden keskimääräinen määrä päivää kohti siten, että tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärä jaetaan etuusjaksojen yhteenlaskettujen arkipäivien lukumäärällä. Saatu rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Etuusperusteisen tulon laskemiseksi määritellään etuusperusteinen vuositulo. Etuusperusteinen vuositulo on sellainen tulo, josta 1 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyllä päivärahaetuuden määräytymisperusteella saadaan yhtä suuri päiväkohtainen etuuden määrä kuin 2 momentin mukaisesti laskettu etuuden keskimääräinen määrä. Saatu rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Etuusperusteisesta vuositulosta huomioidaan etuusperusteisena tulona osuus, joka on kolmasosasosa tarkastelujaksoon sisältyvien etuusjaksojen arkipäivien lukumäärästä. Saatu rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Jos vakuutettu on saanut 1 momentin 5 kohdan mukaista muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä tarkastelujaksolla ja mainitun etuuden maksu jatkuu päivärahaetuuden kanssa samaan aikaan, ei etuutta huomioida tältä ajalta vuositulossa päivärahaetuuden määrää laskettaessa.

7 §

Palkkatulosta vähennettävät vakuutusmaksut

Päivärahaetuuden määrää laskettaessa vuosituloon sisältyvästä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkatulosta ja vakuutusmaksusta vähennetään 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettua työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärää.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

8 §

Sairauspäivärahan määräytyminen vakuutetun ollessa työkyvytön vain johonkin työhönsä

Jos vakuutettu tulee työkyvyttömäksi työskennellessään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa taikka omassa työssä ja on työkyvytön vain johonkin työhönsä, sairauspäiväraha määräytyy 2 §:n 1 momentin mukaisesti tästä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Tulosta tehdään vakuutusmaksuvähennys siten kuin 7 §:ssä säädetään. Tätä pykälää ei kuitenkaan sovelleta, jos kysymyksessä on hyvin vähäinen työskentely toisessa työssä.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu ja hän tulee työkyvyttömäksi kaikkiin töihinsä, sairauspäiväraha määräytyy työkyvyttömyyden alkamista edeltäneiden vuositulojen perusteella siten kuin tässä luvussa säädetään.

9 §

Vanhempainpäivärahaa koskevat erityissäännökset

Vanhempainpäivärahoikeuden alkamisajankohtana pidetään sitä päivää, jolta vanhemmalle maksetaan ensimmäisen kerran vanhempainpäivärahaa saman lapsen perusteella. Vanhempainpäiväraha määräytyy samasta lapsesta koko vanhempainpäivärahakauden ajan saman vuositulon perusteella.

Sen estämättä, mitä 2 §:ssä säädetään, vanhempainpäivärahan suuruus voidaan määrätä edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleen 2 §:ssä tarkoitetun vuositulon mukaisesti, jos lapsi, jonka perusteella edellisen kerran on maksettu vanhempainpäivärahaa, ei ole täyttänyt tai hänen hoitoon ottamisestaan ei ole kulunut kolmea vuotta ennen laskettua synnytysaikaa tai lapsen hoitoon ottamista. Tällöin edellisen vanhempainpäivärahan perusteena ollutta vuosituloa tarkistetaan siinä suhteessa kuin vanhempainpäivärahoikeuden alkamisajankohdalle vahvistettu työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettu palkkakerroin poikkeaa edelliselle kalenterivuodelle vahvistetusta palkkakertoimesta.

10 §

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on **25,88** euroa arkipäivältä. Tätä rahamäärää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Päivärahan vähimmäismäärää koskeva rahamäärä vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2010 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

11 §

Ansiotyössä ja omassa työssä olon vaikutus vanhempainpäivärahan määrään sekä isyysrahan määrä eräissä tilanteissa

Äitiys- ja vanhempainraha maksetaan vanhemmalle vähimmäismäärän suuruisena, jos vanhempi on samanaikaisesti ansiotyössä tai omassa työssä lukuun ottamatta omassa kotitaloudessa suoritettavaa työtä tai opiskelee päätoimisesti ja saa opintotukilain mukaista opintorahaa. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei kuitenkaan sovelleta osittaiseen vanhempainrahaan. **Ansiotyössä olemisena ei pidetä vanhemman toimimista kuntalain 69 §:ssä tarkoitettuna luottamushenkilönä lukuun ottamatta mainitun lain 80 §:ssä tarkoitettuja päätoimisia ja osa-aikaisia luottamushenkilöitä.**

Isyysraha maksetaan vähimmäismääräisenä varusmiespalveluksessa vakinaisessa väessä, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana puolustusvoimien palveluksessa taikka siivilipalvelusmiehenä olevalle sekä opintotukilain mukaista opintorahaa saavalle.

12 §

Vanhempainpäivärahan maksaminen vähimmäismääräisenä muun etuuden ajalta

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa:

- 1) kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä, osittaista varhennettua vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;
- 2) kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä taikka työuraeläkettä;
- 3) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisesti kuntoutusrahaa tai työeläkelakien mukaista täysimääräistä kuntoutusrahaa;
- 4) liikennevakuutuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (460/2015) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella myönnettyä täyttä tapaturmaeläkettä, päivärahaa tai kuntoutusrahaa; tai
- 5) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukaista sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

13 §

Osittaisen vanhempainrahan määrä

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, osittaisen vanhempainrahan määrä on kuitenkin aina puolet vanhempainrahan määrästä.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

14 §

Osasairauspäivärahan määrä

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, osasairauspäivärahan määrä on aina puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä tai puolet sen sairauspäivärahan määrästä, johon vakuutetulla olisi ollut oikeus osasairauspäivärahoikeuden alkaessa. Sairauspäivärahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 luvussa tarkoitettuja sairauspäivärahaan nähden ensisijaisia etuuksia. Osasairauspäivärahan määrä on aina vähintään puolet 10 §:ssä tarkoitettun vähimmäismääräisen sairauspäivärahan määrästä, jos sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti 55 päivää.

15 §

Tartuntatautipäivärahan määrä

Tartuntatautipäiväraha määräytyy sen työ- tai virkasuhteen palkan perusteella, jonka vakuutettu saisi, ellei häntä olisi tartuntatautilain nojalla määrätty olemaan poissa ansiotyöstään, eristettäväksi tai karanteeniin. Päivärahan määrä on kuukausitulon kahdeskymmenesviidesosa. Jos ansionmenetyksen määrästä ei esitetä luotettavaa selvitystä, tartuntatautipäiväraha määräytyy sen palkan perusteella, jonka vakuutettu on saanut välittömästi ennen kuin hänet on määrätty olemaan poissa ansiotyöstään.

Yrittäjän tartuntatautipäiväraha on etuuden alkamishetkellä voimassa olevan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vahvistetun vuosityötulon kolmassadasosa.

Jos vakuutettu tekee työstä pidättämisen aikana muuta työtä, tartuntatautipäivärahaa maksetaan vain ansionmenetystä vastaavalta osalta.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

4 §

Sairauspäivärahan suhde työeläkelakien mukaiseen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ja muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Jos vakuutettu saa 1 momentin mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai sitä vastaavaa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa 11 luvun 5 §:n mukaista ansionmenetykskorvausta eikä kyseistä etuutta tai korvausta ole huomioitu vuositulossa 11 luvun 5 §:n 2 momentin tai 6 §:n 5 momentin nojalla, ei etuutta tai korvausta vähennetä sairauspäivärahasta. Muutoin osatyökyvyttömyyseläke tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettu ansionmenetykskorvaus vähennetään sairauspäivärahasta.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

9 §

Erityishoitorahan suhde muihin etuuksiin

Erityishoitorahasta vähennetään samalta ajalta maksettava 2 §:n mukainen muu etuus.

Mitä 4 §:n 2 momentissa säädetään sairauspäivärahan suhteesta työeläkelakien mukaiseen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ja muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin, sovelletaan vastaavasti erityishoitorahaan.

14 luku

Vuosilomakustannuskorvaus ja korvaus vanhemmuudesta aiheutuvista perhevapaakustannuksista

3 §

Vuosilomakustannuskorvauksen määrä

Työnantajalle maksetaan korvausta jokaiselta kalenterikuukaudelta, jolta vuosilomaa on kertynyt 1 §:ssä tarkoitettulta ajalta edellyttäen, että vanhempainpäivärahapäiviä on kalenterikuukautena ollut vähintään 14.

Korvausta maksetaan 2,5 päivältä kalenterikuukautta kohti. Korvauksen peruste päivää kohden on kolmasosa siitä vuositulosta, joka on ollut työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksetun päivärahan perusteena. Korvauksen perustetta korotetaan kertoimella, jonka suuruus on 1,21.

Vuosilomakustannuskorvausta ei kuitenkaan makseta enempää kuin se määrä, jonka työnantaja on ollut velvollinen maksamaan vuosilomapalkkana tai lomakorvauksena korotettuna kertomella, jonka suuruus on 1,21.

17 luku

Muutoksenhaku

3 a §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos päivärahaetuuden saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty 8 luvun 6 §:n, 11 luvun 11 tai 12 §:n tai 12 luvun 1—5 tai 9—11 §:n nojalla huomioon otettava etuus tai korvaus, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

9 §

Vakuutettujen rahoitusosuus

Vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla rahoitetaan 33 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin mukaisten sairaanhoitovakuutuksen kulujen yhteismäärästä.

10 §

Valtion rahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan 67 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin mukaisten sairaanhoitovakuutuksen kulujen yhteismäärästä. Lisäksi valtion varoista rahoitetaan 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut sairaanhoidon kulut siltä osin kuin Suomessa annettujen sairaanhoitoetuksien perusteella ulkomailta saadut kulujen korvaukset eivät niitä kata.

12 §

Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuus

Työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun sekä palkka- ja yrittäjätulon perusteella perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla rahoitetaan 11 §:ssä tarkoitetut työtulo- ja vakuutuksen kulut, joista on vähennetty 13 §:ssä tarkoitetulla valtion osuudella ja yrittäjän lisärahoitusosuudella rahoitettavat kulut.

13 §

Valtion rahoitusosuus ja yrittäjän lisärahoitusosuus

Jos 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan määrä jäisi 11 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisen vuositulon perusteella laskettuna alle 11 luvun 10 §:n vähimmäismääräisen päivärahaetuuden, rahoitetaan valtion varoista se osuus vähimmäismääräisenä maksettavan päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan kuluista, joka ylittää vuositulon perusteella lasketun päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan määrän.

Jos Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu kuntoutusraha jäisi alle sanotussa pykälässä mainitun vähimmäismääräisen kuntoutusrahan, rahoitetaan valtion varoista se osuus vähimmäismääräisenä maksettavan kuntoutusrahan kuluista, joka ylittää vuositulon perusteella lasketun kuntoutusrahan määrän.

Lisäksi valtio rahoittaa viisi prosenttia päivärahaetuus- ja kuntoutusrahakuluista, jotka muutoin rahoitettaisiin työnantajan sairausvakuutusmaksulla ja vakuutetun päivärahamaksulla.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

Jos sairauspäivärahan määrää vähennetään 12 luvussa säädetyn yhteensovituksen vuoksi tai kuntoutusrahaa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 §:n 1 momentissa tai 37 taikka 39 §:n säädetyn yhteensovituksen vuoksi, pienentää tämä vähennys ensisijaisesti vakuutusmaksuilla rahoitettavaa osuutta. **Vastaavasti menetellään, kun vanhempainpäiväraha maksetaan 11 luvun 11 tai 12 §:n perusteella vähimmäismääräisenä.**

Lisäksi valtion varoista rahoitetaan:

- 1) kulut, jotka aiheutuvat 13 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisesta yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle; sekä
- 2) 11 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetut kulut.

Kulut, jotka aiheutuvat 8 luvun 10 §:n perusteella maksettavasta sairauspäivärahasta, rahoitetaan yrittäjän eläkelaiassa tarkoitetun työtulon perusteella perittävän maksun tuotoilla (yrittäjän lisärahoitusosuus). Yrittäjän lisärahoitusosuutta peritään päivärahamaksun lisäksi vakuutetulta, jolla on voimassa yrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu vakuutus.

15 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu määrätään vakuutetun veronalaisen palkkatulon ja yrittäjätulon perusteella, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena olevaa palkkatuloa on 11 luvun 3 §:n 2—5 momentin mukainen palkka ja yrittäjätuloa 11 luvun 4 §:n 1 momentin mukainen työtulo.

Päivärahamaksua ei peritä, jos vuotuisen palkka- ja yrittäjätulon yhteismäärä alittaa 14 000 euroa. Tuloraja tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Jos tuloraja nousee tarkistuksen yhteydessä yli täyden euron, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta.

20 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu määräytyy siten, että vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla rahoitetaan 9 §:ssä tarkoitettu rahoitusosuus.

Sairaanhoitomaksu peritään kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta ja muusta 14 ja 16—19 §:ssä tarkoitettua sairaanhoitomaksun maksuperusteesta.

Jos vakuutettu saa muuta kuin 15—18 §:ssä tarkoitettua ansiotuloa, häneltä peritään tästä tuloista sen lisäksi, mitä 1 momentissa ja 23 §:ssä säädetään, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua 0,97 prosenttia. Maksua ei kuitenkaan peritä 14 §:n 2 momentissa mainituista tuloista.

Edellä 3 momentissa tarkoitettu maksu lasketaan sairaanhoitomaksun maksuperusteen ja päivärahamaksun maksuperusteen erotuksesta. Jos päivärahamaksun maksuperuste on suurempi kuin sairaanhoitomaksun maksuperuste, 3 momentissa tarkoitettua maksua ei peritä.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

21 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu määräytyy vuodelle 2020 siten, että sen tuotoilla rahoitetaan 48 prosenttia 12 §:ssä tarkoitetuista työtulovakuutuksen kuluista, joista on vähennetty korvaukset vanhemmuudesta aiheutuvista perhevapaakustannuksista.

22 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sairausvakuutusmaksu määräytyy vuodelle 2020 siten, että sen tuotoilla rahoitetaan korvaukset vanhemmuudesta aiheutuvista perhevapaakustannuksista sekä 52 prosenttia 12 §:ssä tarkoitetuista työtulovakuutuksen kuluista, joista on vähennetty korvaukset vanhemmuudesta aiheutuvista perhevapaakustannuksista.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu peritään työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetussa laissa (771/2016) tarkoitettusta palkasta.

23 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tarkistaminen

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentista säädetään vuosittain ennen marraskuun 23 päivää annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Jos maksu kuitenkin alittaisi 0,45 prosenttia tai ylittäisi 0,75 prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta ja muusta 14 ja 16—19 §:ssä tarkoitettusta sairaanhoitomaksun maksuperusteesta, maksuprosentista on säädetävä lailla.

24 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistaminen

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia tarkistetaan vuosittain siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan katata 11 §:ssä tarkoitettut työtulovakuutuksen kulut. Kulujen muutokset rahoitetaan siten, että valtion rahoitusosuuden vähentämisen jälkeen tarvittavat maksujen muutokset jakautuvat tasan päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun kesken. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 18 luvun 9, 10, 12, 13, 15, 20—22 § ja 23 §:n 2 momentti sekä 24 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan ja 24 a § kumoutuu jo 1 päivänä marraskuuta 2019. Jos työkyvyttömyys tai etuusosoikeus on alkanut ennen tämän lain

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

voimaantuloa, päivärahaetuuteen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Vuoden 2019 lopullisia valtion rahoitusosuuksia ja vakuutusmaksuilla rahoitettavia osuuksia laskettaessa sekä Kansaneläkelaitoksen vuoden 2019 tilinpäätöstä laadittaessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita 18 luvun säännöksiä.

Jos työkyvyttömyys tai etuusoiikeus alkaa tammikuussa 2020, 11 luvun 2 §:n mukaiset vuositulot huomioidaan työkyvyttömyyttä tai etuusoiikeutta välittömästi edeltäneiltä 12 kalenterikaudelta.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 11 luvun 4 §:n 6 ja 7 momenttia sovelletaan, vaikka oikeus vanhempainpäivärahaan alkaisi tämän lain voimaantulon jälkeen.

Jos työntekijän vanhempainpäivärahoikeus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan vuosilomakustannuksen määrään lain voimaan tullessa voimassa ollutta 14 luvun 3 §:ää.

Tämän lain 7 luvun 1 §:ssä ja 11 luvun 1 §:ssä säädettyt rahamäärät vastaavat työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa vuonna 2010.

Lain 18 luvun 15 §:n 3 momentissa oleva rahamäärä vastaa työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa vuonna 2017.

Tätä lakia sovelletaan vuodelta 2020 ja sen jälkeen perittävään sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuun.

Tätä lakia sovelletaan sairausvakuutuksen päivärahamaksuun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuun, jotka perustuvat vuonna 2020 ja sen jälkeen maksettavaan palkkaan tai vahvistettuun yrittäjätuloon.

2.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 33 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1200/2009, ja
muutetaan 32, 37 ja 38 §
sellaisina kuin niistä ovat 37 § osaksi laissa 1137/2017 ja 38 § osaksi laissa 92/2016, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

32 §

Kuntoutusrahan määrä

Kuntoutusraha on määrältään vähintään yhtä suuri kuin se kuntoutujalle myönnettävä sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha, johon hänellä olisi oikeus, jos hän kuntoutuksen alkaessa olisi tullut työkyvyttömäksi.

Ammatillisen kuntoutuksen ajalta kuntoutusrahan määrä päivältä on kuitenkin 75 prosenttia vakuutetun sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:ssä tarkoitetun vuositulon kolmassadasosasta.

Kuntoutusrahan määrä on aina vähintään sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:ssä tarkoitetun päivärahan suuruinen.

37 §

Osittain yhteensovitettavat tulot

Jos kuntoutuja saa ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta palkka- tai yrittäjätuloja, nämä tulot vähennetään samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta siltä osin kuin niiden määrä ylittää 32 §:n 3 momentin mukaisesti määräytyvän kuntoutusrahan määrän kerrottuna kahdellakymmenelläviidellä. Yhteensovitusta tehtäessä palkkatulot kohdistetaan maksupäivän perusteella lukukausittain ajalle, jolta kuntoutusrahaa myönnetään.

Nuoren kuntoutusrahaan tai 47 §:n nojalla työnantajalle maksettavaan kuntoutusrahaan ei tehdä 1 momentin mukaista yhteensovitusta.

Jos kuntoutujan kuntoutusrahan kanssa yhteen sovitettavat 1 momentissa tarkoitetut tulot muuttuvat päätöksen antamisen jälkeen, Kansaneläkelaitos voi ilman asianosaisen suostumusta tai päätöksen poistamista ratkaista asian uudelleen asianosaista kuultuaan.

38 §

Maksaminen ilman yhteensovitusta

Kuntoutusrahasta ei vähennetä seuraavia kuntoutujan saamia etuuksia:

- 1) osa-aikaeläke;
- 2) työkyvyttömyyseläke kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin nojalla ja sen lisäksi maksettava takuueläke;
- 3) sairausvakuutuslain 11 luvun 11 ja 12 §:n mukaan määrätty vanhempainpäiväraha;
- 4) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Kuntoutusrahasta ei vähennetä myöskään potilasvahinkolain (585/1986) perusteella suoritettavaa ansionmenetykskorvausta.

Jos vakuutettu saa työeläkelakien mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai sitä vastaavaa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa sairausvakuutuslain 11 luvun 5 §:n mukaista ansionmenetykskorvausta eikä kyseistä etuutta tai korvausta ole huomioitu vuositulossa kuntoutusrahaa myönnettäessä sairausvakuutuslain 11 luvun 5 §:n 2 momentin tai 11 luvun 6 §:n 5 momentin nojalla, ei etuutta tai korvausta vähennetä kuntoutusrahasta.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Jos kuntoutus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 37 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin lain voimaan tulosta lukien riippumatta siitä, milloin kuntoutus on alkanut.

3.

Laki

työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain (771/2016) 4 §:n 2 momentti ja 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

4 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantaja ei ole kuitenkaan velvollinen maksamaan työnantajan sairausvakuutusmaksua:

- 1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 16 vuotta;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta;
- 3) jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän samalle henkilölle maksamien, maksajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan liittymättömien suoritusten määrä on vähäinen;
- 4) jos yksittäisen, satunnaisesti maksettavan suorituksen määrä on vähäinen;
- 5) ennakoperintälain 13 §:n mukaisesta palkasta, joka maksetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä tarkoitettulle yrittäjälle tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3—5 §:ssä tarkoitettulle maatalousyrittäjälle tämän tekemästä työstä, jos hän ei ole yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuuttamisvelvollinen.

Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

5 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksun peruste

Palkkana ei pidetä sairausvakuutuslain 11 luvun 3 §:n 3 momentissa mainittuja eriä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 12.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Anne Louhelainen sin
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Martti Talja kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen